

XVI. évfolyam, 7. szám, 2013

Agrárpiaci Jelentések
GABONA ÉS IPARI NÖVÉNYEK

Gabona és Ipari Növények
XVI. évfolyam, 7. szám, 2013

Megjelenik kéthetente
2013. április 23.

Felelős szerkesztő
Dr. Stummer Ildikó

Szerzők
Dr. Tikász Ildikó Edit
tikasz.ildiko.edit@aki.gov.hu
Keresztessyné Mohr Katalin
kmohr@aki.gov.hu
Elek Réka
elek.reka@aki.gov.hu

Kiadó
Agrárgazdasági Kutató Intézet
Piaci Árinformációs Rendszer
H-1093 Budapest, Zsil utca 3-5.
Postacím: H-1463 Budapest, Pf.: 944
Telefon: (+36 1) 476-6093
Fax: (+36 1) 217-8111
www.aki.gov.hu
aki@aki.gov.hu
https://pair.aki.gov.hu

ISSN 1418 2130

A Gabona és Ipari Növények piaci jelentésén kívül kínáljuk még a Baromfi; Élőállat és Hús; Zöldség, Gyümölcs és Bor; Tej és Tejtermékek piaci jelentéseket is.

A kiadványokkal kapcsolatban részletes felvilágosítást ad:

Mihók Zsolt
Telefon: (+36 1) 476-3064

Minden jog fenntartva. A kiadvány bármely részének sokszorosítása, adatainak bármilyen formában (nyomtatott vagy elektronikus) történő tárolása vagy továbbítása, illetőleg bármilyen elven működő adatbázis kezelő segítségével történő felhasználása csak a kiadó előzetes írásbeli engedélyével történhet.

Tartalomjegyzék

ÖSSZEFOGLALÓ.....	3
GABONAPIACI JELENTÉS.....	4
Agrárpolitikai Hírek.....	5
A gabonafélék termelői ára.....	6
A gabonafélék jegyzése.....	7
Nemzetközi piaci információk.....	11
OLAJNÖVÉNY-PIACI JELENTÉS.....	13
Az olajos magvak és származékainak jegyzése.....	14
Nemzetközi piaci információk.....	18
BIOÜZEMANYAG MELLÉKLET.....	19
Agrárpolitikai Hírek.....	21

ÖSSZEFOGLALÓ

Az Amerikai Egyesült Államok mezőgazdasági minisztériuma (*USDA*) az áprilisban publikált világpiaci kitekintésében a búza globális kínálatát az egy hónappal korábbi előrejelzéséhez képest 2,9 millióval 855 millió tonnára emelte a 2012/2013. gazdasági évre. Az intézmény a világ kukoricatermelését közel 2 millió tonnával felfelé, 856 millió tonnára korrigálta a folyó gazdasági évre.

A NÉBIH adatai szerint Magyarországon 2013. április 22-ig az előírányzott terület 10 százalékán, 120,5 ezer hektáron végeztek a kukorica vetésével.

Az AKI PÁIR adatai szerint az étkezési búza termelői ára 64,5 ezer forint/tonna körül alakult április második hetében, a takarmánykukoricára tonnánként 60 ezer forintért lehetett szerződést kötni a fizikai piacokon.

Az *USDA* áprilisi világpiaci kitekintésében a 2012/2013. gazdasági évi globális szójababtermelést 269,6 millió tonnára, a repcemagét 60,9 millió tonnára, míg a napraforgómagét 36,35 millió tonnára jelezte.

A NÉBIH adatai alapján Magyarországon április 22-ig 151,5 ezer hektáron vetettek napraforgót, az előírányzott terület 26 százalékán.

Az *EUROSTAT* közlése szerint az Európai Unióban 2 569 millió tonna hulladék képződött 2011-ben. Az Unió célja 2020-ra a teljes energiaszükséglet 20 százalékának megújuló energiából történő biztosítása, aminek teljesítéséhez a hulladékokból előállított energia is hozzájárulhat. Az elmúlt évtizedben a „hulladékból energiát” (*WtE = waste to energy*) üzemek száma gyors ütemben növekedett.

GABONAPIACI JELENTÉS

Az Amerikai Egyesült Államok mezőgazdasági minisztériuma (*USDA*) az áprilisban publikált világgazdasági kitekintésében a búza globális kínálatát az egy hónappal korábbi előrejelzéséhez képest 2,9 millióval 855 millió tonnára emelte a 2012/2013. gazdasági évre, a nyitókészlet pozitív irányú változása miatt. Legnagyobb mértékben az EU, Marokkó és Mexikó nyitókészlete nőtt. Az *USDA* a világ folyó gazdasági évi búzatermelését változatlanul 655,4 millió tonnára jelzi, ez 6 százalékkal marad el az előző szezon kibocsátásától. Az elemzők a termény globális exportját a márciusi prognózisnál 2,6 millió tonnával többre, 135,7 millió tonnára becsülik a 2012/2013. évi szezonban, Ausztrália és az EU növekvő kivitele miatt. Élénkebb külkereskedelemre számítanak július elejéig a fekete-tengeri régióban is: Ukrajna exportját 500 ezer, Oroszországot 200 ezer tonnával emelték. A búza globális zárókészletét 4 millió tonnával felfelé módosították a folyó szezonra, elsősorban Kína zárókészletének növekedése miatt (3 millió tonnára).

Az újtermésű búzával kapcsolatos globális kilátások eltérők. Az USA őszi vetésű búzaállományának 36 százalékát (+2 százalékpont az előző hetihez képest) minősítették jó/kiváló állapotúnak április 14-én az *USDA* szakértői, szemben az egy évvel korábbi 64 százalékos értékkel. Ennyire gyenge áprilisi növényállapotról utoljára 2002-ben adtak jelentést.

A *Strategie Grains* az EU-28 búzatermelését 131,1 millió tonnára becsüli a 2013/2014. gazdasági évre, 500 ezer tonnával kevesebbre az egy hónappal korábbi előrejelzésnél, ugyanakkor 6,7 millió tonnával többre az egy évvel korábbi kibocsátásnál. Franciaországban 36,2 millió tonna (+800 ezer a tavalyihoz képest), Németországban 23,8 millió tonna (+1,4 millió), az Egyesült Királyságban 11,8 millió tonna (-1,5 millió) és Romániában 6,2 millió tonna (+1,4 millió) termést prognosztizálnak.

Az *UkrAgroConsult* Ukrajna 2013. évi búzatermelését 4 százalékkal lefelé, 20,2 millió tonnára korrigálta a várható hozamkiesések (3,2 tonna/hektár helyett 3,08 tonna/hektár) miatt. Az USA mezőgazdasági attaséja Törökország búzatermelését 17,6 millió tonnára (+2,1 millió), Egyiptomét 8,7 millió tonnára (+200 ezer) jelezte a 2013/2014. évi szezonra. A Buenos Aires Gabonatózsde előrejelzése szerint Argentínában 3,9 millió hektár körül alakul a búza tervezett vetésterülete 2013 végén, ez 300 ezer hektárral haladja meg az előző évit.

Magyarországon, az AKI Statisztikai Osztályának adatgyűjtése alapján a tavaszi áradások és a belvíz miatt

2013. április 15-ig 5674 hektáron (tavaly 4977 hektáron) pusztult ki a búza.

Az *USDA* a világ kukoricatermelését az egy hónappal korábbi világgazdasági kitekintéséhez képest közel 2 millió tonnával felfelé, 856 millió tonnára korrigálta a 2012/2013. gazdasági évre, elsősorban Brazília kibocsátásának várható növekedése miatt. A folyó szezon globális kukoricatermése ugyanakkor 26,6 millió tonnával lesz kevesebb a 2011/2012. gazdasági évinél, ami a tavalyi aszályos nyár okozta drasztikus hozamkieséssel magyarázható. A szakértők az EU-27 kukoricatermelését az egy hónappal korábbinál 1,4 millió tonnával jelezték többre áprilisban Spanyolország, Magyarország és Lengyelország adatainak változása miatt. Oroszország vonatkozásában a végleges kormányzati becslés alapján 200 ezer tonnával emelték a kibocsátást. Ezzel szemben a Dél-afrikai Köztársaság (-500 ezer tonna), Vietnam (-500 ezer tonna) és Szerbia (-300 ezer tonna) kukoricatermelését lefelé módosították. Az elemzők a kukorica globális zárókészletét 7,8 millió tonnával 125,3 millió tonnára növelték. A korábbinál magasabb zárókészlet szintre számítanak az USA-ban (+3,2 millió tonna), Kínában (+3,2 millió tonna) és Brazíliában (+0,9 millió tonna).

Brazíliában kedvezett az időjárás a kukorica másodvetésének (nyári), így az *USDA* előrejelzése szerint összesen 74 millió tonna, míg a braziliai *CONAB* becslése szerint 77,4 millió tonna mag kerülhet tavasszal a raktárakba. Argentínában az elemzők változatlanul 26,5 millió tonna terméssel kalkulálnak.

Az USA-ban többheti csúszást követően elkezdődött a kukorica vetése: 2013. április 14-én a termőterület 2 százalékán (tavaly 18 százalék) került vetőmag a talajba.

Az *UkrAgroConsult* Oroszország kukoricatermelését 8,5 millió tonnára becsüli a 2013/2014. gazdasági évre, 200 ezer tonnával többre, mint a folyó szezonban. A belső felhasználást 6,6 millió tonnára (-500 ezer), az exportra jutó volument 2,3 millió tonnára (+600 ezer) teszi, a zárókészletet pedig 235 ezer tonnára (-100 ezer tonna). A szakértők előrejelzése szerint Ukrajnában előreláthatóan 4,4 millió hektár marad a kukorica vetésterülete, a kibocsátás 21,8 millió tonna (+3 millió) körül várható a 2013/2014. évi szezonban, így az ország a 2012/2013. gazdasági évinél 3 millió tonnával több, azaz 15,5 millió tonna kukoricát értékesíthet a külföldön.

Kínában az esőzések miatt jelentős károkat szenvedett a kukorica, ezért az ország – kihasználva a termény világpiaci árának csökkenését – előreláthatóan rekord mennyiségű magot importál a következő szezonban. A behozatal a 2012/2013. gazdasági év rekord mennyiségét (5,2 millió tonna) is felülmúlhatja, elérheti akár a 6-7 millió tonnát.

Magyarországon, a NÉBIH adatai szerint 2013. április 22-ig az előirányzott terület 10 százalékán, 120,5 ezer hektáron végeztek a kukorica vetésével, míg egy évvel ezelőtt 55 százalék volt ez az arány.

A chicagói árutőzsdén (*CME/CBOT*) a búza fronthavi jegyzése 255-260 USD/tonna között hullámzott az április 5-19. közötti időszakban. A termény tőzsdei árának átmeneti csökkenését az *USDA* globális búzakészletekre vonatkozó pozitív irányú korrekciója, valamint az USA búzaterületein a növényállomány állapotának javulása váltották ki. A negatív hatást pozitív irányba fordította az Egyesült Államok búzaövezetében a terméskilátásokat rontó hideg, valamint az élénk külpiaci kereslet. A kukorica legközelebbi lejáratra vonatkozó jegyzése az április 5-ei 248 USD/tonna mélypontjáról 255-260 USD/tonna sávba emelkedett április 9-19. között, ami az USA-ban a vetés megkezdésének többhetes csúszásával magyarázható. Igaz ugyan, hogy a gazdáknak bőven van idejük hozamvesztés nélkül elvetni a kukoricát, a betakarítás viszont már biztosan későbbre toródik, ami a jelenleg is szűkös ótermésű készletek mellett korántsem kedvező. Ezért a befektetők az ótermésű kukorica kont-

raktusait kezdték el felvásárolni, az egyre jobban visszaeső kínálatra apellálva, míg az újtermésre vonatkozóan a kontraktusok eladására spekulálnak kései, de bő termésre számítva.

A párizsi árutőzsdén (*MATIF*) 246 euró/tonna szint körül mozgott a búza fronthavi jegyzése április 5-19. között, enyhe emelkedést mutatva. Ezzel szemben a júniusi kukorica kötési ára március vége óta esik az Európába beköszöntő tavasz és a vetési munkálatok megkezdésének hírére, így április 19-én 219 euró/tonna áron lehetett a terményre ügyletet kötni.

A Budapesti Értéktőzsde (*BÉT*) árupiaci szekciójában a májusi szállítású malmi búza ára április 5-e óta 68 ezer forint/tonna szinten állt, ezzel szemben a takarmánybúzáé – a kifogyó források miatt – 67 ezer forintra emelkedett a hónap közepén. Az ótermésű takarmánykukorica jegyzései tonnánként 61 ezer forint körül mozgott április 10-19. között, míg az újtermésűé – a kedvező időjárásnak és a javuló terméskilátásoknak köszönhetően – 50 ezer forint alá csökkentek április 17-én.

Az AKI PÁIR adatai szerint az étkezési búza termelői ára 64,5 ezer forint/tonna körül alakult április második hetében, 16 százalékkal meghaladva 2012 azonos időszakának átlagárát. A takarmánykukoricára tonnánként 60 ezer forintért lehetett szerződést kötni a fizikai piacokon, 18 százalékkal magasabb áron, mint egy évvel korábban. A finomliszt (BL 55 – ömlesztett) értékesítési ára 90 forint/kg volt a vizsgált héten, szemben az egy évvel ezelőtti 78 forintos kilogrammonkénti árral.

Agrárpolitikai Hírek

- Az agrárgazdaságért felelős államtitkár és a Duna Szója Egyesület elnöke április 18-ai egyeztetésük során egyetértettek abban, hogy az európai fehérjenövé-

nyek termesztését – beleértve a szójáét – az Európai Unió a Közös Agrárpolitikán belül támogassa, a tagországok szójatermesztését ösztönözze. Magyarország célja, hogy jó minőségű, GMO-mentes, hazai szóját állítsunk elő, csökkentve ezzel az ország importfüggőségét.

A gabonafélék termelői ára

1. táblázat: A gabonafélék termelői ára származási hely^{a)} szerint

Megnevezés	Mértékegység	Származási hely			Országos		
		Dunántúl	Alföld	Észak-Magyarország	2013. 14. hét	2013. 15. hét	2013. 15. hét / 2013. 14. hét százalék
Étkezési búza	tonna	4 267	4 274	1 595	7 454	10 136	136
	HUF/tonna	65 571	63 260	64 968	63 550	64 502	102
Takarmánybúza	tonna	-	-	-	-	505	-
	HUF/tonna	-	-	-	-	63 958	-
Takarmánykukorica	tonna	2 127	-	1 284	3 920	4 368	111
	HUF/tonna	61 571	-	59 193	58 864	60 175	102
Takarmányárpa	tonna	-	-	-	372	319	86
	HUF/tonna	-	-	-	60 715	61 561	101

^{a)} Származási hely: ahol a gabonát megtermelték.

Az országos átlaggal a regionális összes mennyiség és az átlagár sem egyezik. Ennek oka, hogy volt felvásárlás az adott régióban, azonban az adatszolgáltatók alacsony száma miatt egyes régiók adata nem publikus. Az országos átlagban a nem publikált adatok benne vannak.

Forrás: AKI PÁIR

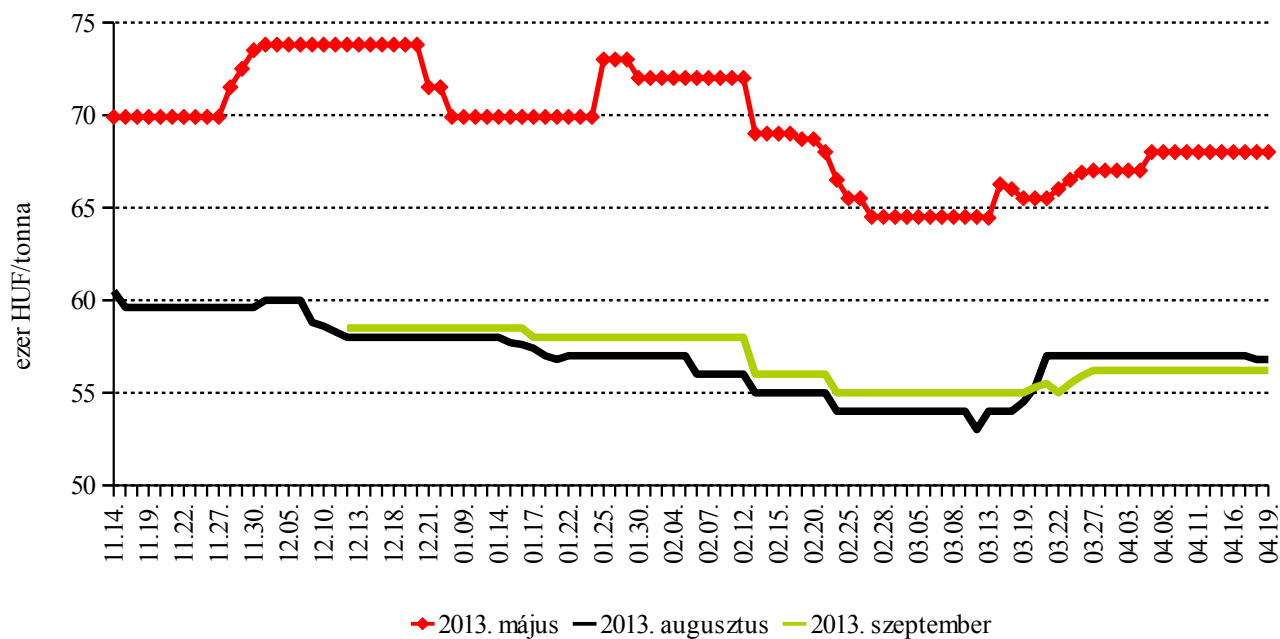
2. táblázat: A gabonafélék országos termelői ára

Megnevezés	Mértékegység	Országos				
		2012. 15. hét	2013. 14. hét	2013. 15. hét	2013. 15. hét / 2012. 15. hét százalék	2013.15. hét / 2013.14. hét százalék
Étkezési búza	tonna	6 431	7 454	10 136	158	136
	HUF/tonna	55 709	63 550	64 502	116	102
Takarmánybúza	tonna	-	-	505	-	-
	HUF/tonna	-	-	63 958	-	-
Takarmánykukorica	tonna	12 179	3 920	4 368	36	111
	HUF/tonna	50 986	58 864	60 175	118	102
Takarmányárpa	tonna	-	372	319	-	86
	HUF/tonna	-	60 715	61 561	-	101

Forrás: AKI PÁIR

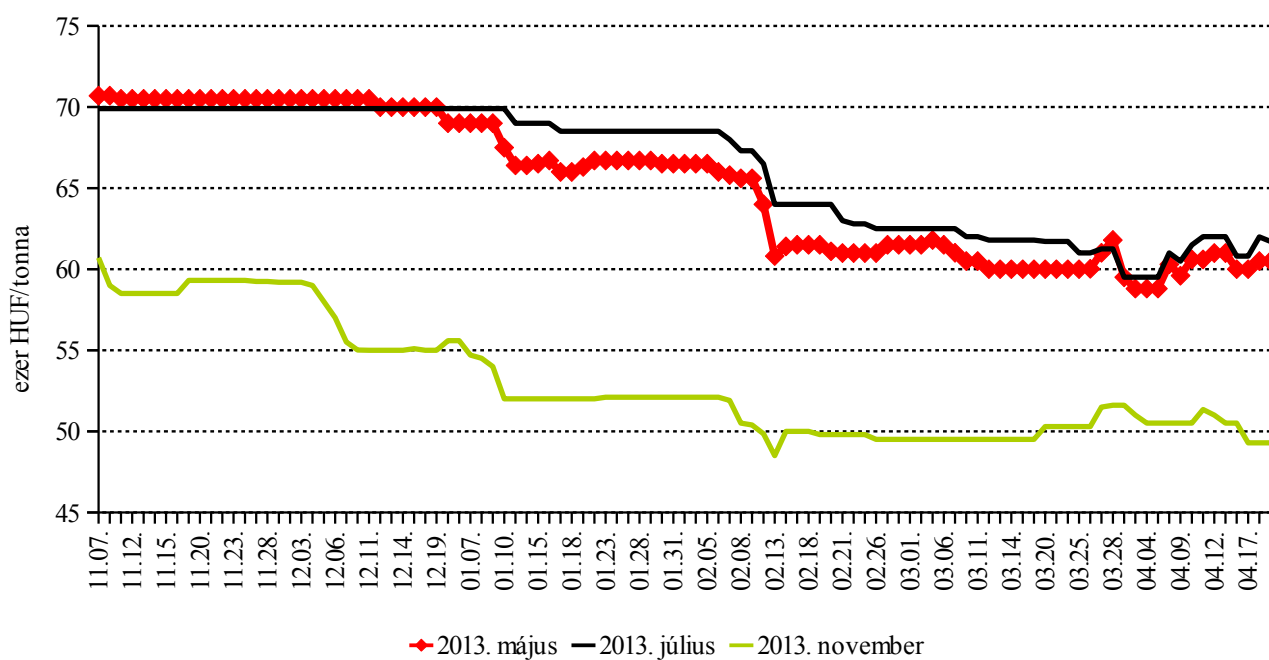
A gabonafélék jegyzése

1. ábra: A malmi búza különböző határidőre szóló jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén

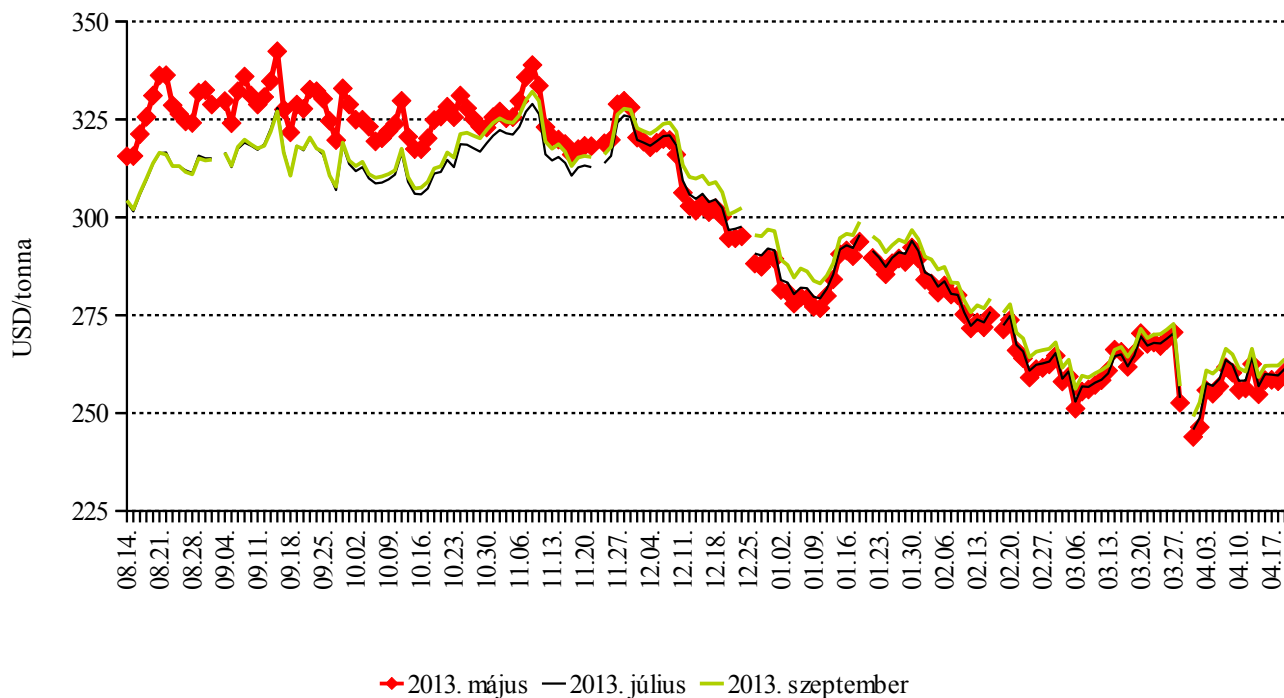
Forrás: BÉT

2. ábra: A takarmánykukorica különböző határidőre szóló jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén

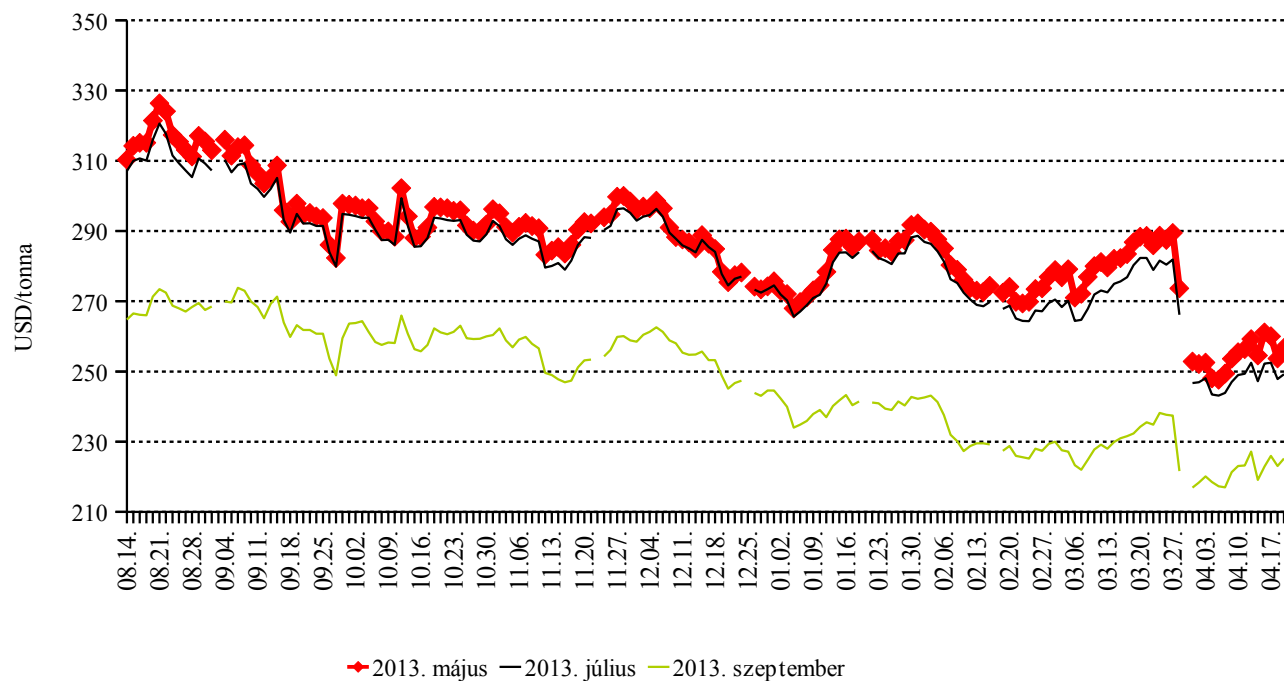
Forrás: BÉT

3. ábra: A búza különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

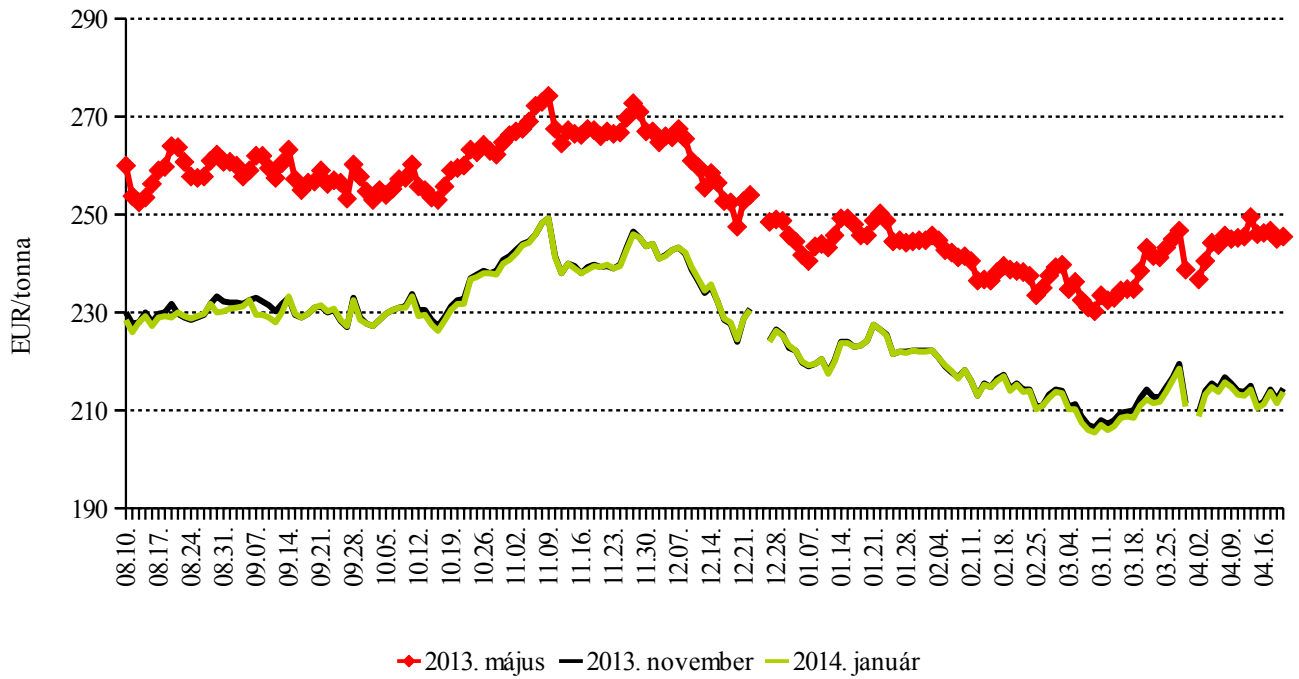
Forrás: CME Group – Chicago Board of Trade

4. ábra: A kukorica különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

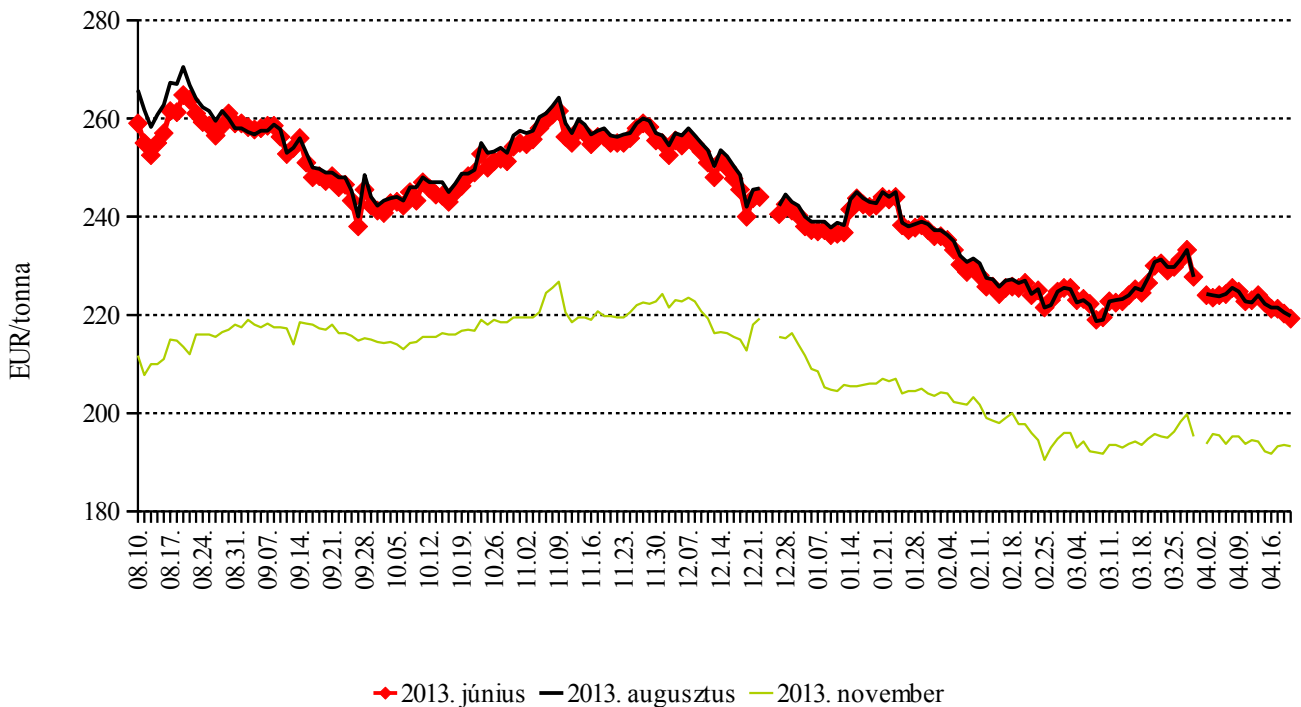
Forrás: CME Group – Chicago Board of Trade

5. ábra: A búza különböző határidőre szóló jegyzése a párizsi árutőzsdén

Forrás: MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers

6. ábra: A kukorica különböző határidőre szóló jegyzése a párizsi árutőzsdén

Forrás: MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers

3. táblázat: A gabona alapú termékek feldolgozói értékesítési ára

Gabona alapú termékek	Mértékegység	Országos				
		2012. 15. hét	2013. 14. hét	2013. 15. hét	2013. 15. hét / 2012. 15. hét százalék	2013. 15. hét / 2013. 14. hét százalék
Finomliszt BL 55 ömlesztett	tonna	387	452	459	119	102
	HUF/kg	78	90	90	115	100
Finomliszt BL 55 zsákos	tonna	838	900	960	115	107
	HUF/kg	82	93	92	112	99
Finomliszt BL 55 zacskós	tonna	222	225	368	166	163
	HUF/kg	90	103	102	114	99
Rétesliszt BFF 55 ömlesztett	tonna	-	-	36	-	-
	HUF/kg	-	-	99	-	-
Rétesliszt BFF 55 zsákos	tonna	15	52	46	309	88
	HUF/kg	86	94	98	115	105
Rétesliszt BFF 55 zacskós	tonna	23	22	26	114	116
	HUF/kg	92	109	111	120	102
Fehér kenyérliszt BL 80 ömlesztett	tonna	276	306	320	116	104
	HUF/kg	76	89	88	116	99
Fehér kenyérliszt BL 80 zsákos	tonna	203	295	340	168	115
	HUF/kg	81	91	91	113	100
Tésztaipari liszt TL 50 ömlesztett	tonna	469	-	172	37	-
	HUF/kg	78	-	93	120	-
Tésztaipari liszt TL 50 zsákos	tonna	33	24	47	142	201
	HUF/kg	89	101	99	111	99
Étkezési búzadara AD zacskós	tonna	15	20	35	230	174
	HUF/kg	99	113	111	111	98

Forrás: AKI PÁIR

4. táblázat: A megfigyelt gabona alapú termékek fogyasztói ára

Termék	HUF/kg		
	2013. január	2013. február	2013. március
Finomliszt BL 55	197	210	206
Fehér kenyér	274	300	268
Félbarna kenyér	293	279	244
Étkezési búzadara AD	228	229	230

Forrás: AKI PÁIR

Nemzetközi piaci információk

Határidős piacok (2013. április 19.)

5. táblázat: **Búza**

Szállítási határidő	MATIF, Párizs		CME/CBOT, Chicago (őszi lágy búza)		
	EUR/tonna	HUF/tonna	Szállítási határidő	USD/tonna	HUF/tonna
2013. május	246	73 377	2013. május	260	59 452
2013. november	215	64 112	2013. július	261	59 652
2014. január	214	63 888	2013. szeptember	264	60 205
2014. március	213	63 738	2013. december	269	61 330
2014. május	213	63 589	2014. március	273	62 419
2014. november	207	61 945	2014. május	275	62 772

Forrás: MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers, CME Group – Chicago Board of Trade

6. táblázat: **Kukorica**

Szállítási határidő	MATIF, Párizs		CME/CBOT, Chicago		
	EUR/tonna	HUF/tonna	Szállítási határidő	USD/tonna	HUF/tonna
2013. június	219	65 532	2013. május	257	58 584
2013. augusztus	220	65 681	2013. július	249	56 877
2013. november	193	57 760	2013. szeptember	225	51 397
2014. január	195	58 209	2013. december	215	49 149
2014. március	197	58 732	2014. március	219	50 067
2014. június	199	59 554	2014. május	222	50 767

Forrás: MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers, CME Group – Chicago Board of Trade

7. táblázat: **Fekete-tengeri búza**

Szállítási határidő	CME/CBOT, Chicago	
	USD/tonna	HUF/tonna
2013. május	322	73 513
2013. július	308	70 204
2013. szeptember	313	71 322
2013. december	313	71 322
2014. március	313	71 322
2014. május	313	71 322

Forrás: CME Group – Chicago Board of Trade

8. táblázat: A főbb termények fronthónapi jegyzésű kontraktusainak belső volatilitása

Termény	Lejárat	Elszámolóár (USD/tonna)	Belső volatilitás ^{a)}	
			2013. 04.18 (százalék)	2013. 04.11. (százalék)
Búza	2013. május	258	26,4	24,2
Kukorica	2013. május	254	25,1	21,3
Szójabab	2013. május	526	17,6	16,1
Szójadara	2013. május	453	24,2	23,3

^{a)} Belső volatilitás (*implied volatility*): A piaci szereplők várakozásait tükröző volatilitás, amelyre az adott határidős kontraktusra köthető opciók aktuális prémiumából matematikai modellek segítségével következtetni lehet. (Pl.: Ha a belső volatilitás értéke 15,8%, akkor az adott határidős kontraktus jegyzésében az elkövetkező 365 napban 68%-os valószínűséggel $\pm 15,8\%$ eltérés várható.)

Forrás: Barchart

9. táblázat: A különböző árutőzsdei szereplők nyitott kötésállománya (határidős kontraktusok) a főbb termények vonatkozásában a chicagói árutőzsdén (CME/CBOT) (2013. április 16.)

Termény	Pozíciók száma										
	Termelő/kereskedő/ feldolgozó/stb.		Swap kereskedők			Pénzügyi befektetők			Egyéb		
	Vételi	Eladási	Vételi	Eladási	Spread ¹⁾	Vételi	Eladási	Spread ¹⁾	Vételi	Eladási	Spread ^{a)}
Búza	68 258	124 629	123 558	18 082	17 054	81 611	115 309	54 011	32 990	26 651	30 725
Kukorica	259 449	578 657	276 903	11 714	30 311	232 465	125 372	153 710	113 611	76 123	71 209
Szójabab	146 584	275 252	81 484	18 715	26 984	121 559	40 327	48 944	51 481	51 157	31 164
Szójadara	66 621	152 964	53 325	3 668	6 192	54 667	26 548	8 364	19 282	14 619	13 525

^{a)}Spread – Különbözeti ügylet.

Forrás: Commodity Futures Trading Commission

OLAJNÖVÉNY-PIACI JELENTÉS

Az *USDA* áprilisi világszertei kitekintésében a 2012/2013. gazdasági évi globális szójababtermelést 269,6 millió tonnára jelezte, 1,6 millió tonnával növelve az egy hónappal korábbi előrejelzését Paraguay és Uruguay terméskilátásainak javulása miatt. A szójabab globális kibocsátása így 29,9 millió tonnával haladhatja meg a 2011/2012. évi szezonét. A nemzetközi forgalomba kerülő termény mennyiségét 1,2 millió tonnával lefelé, 97,9 millió tonnára korrigálták a szakértők Brazília, Argentína és Paraguay visszaeső exportja miatt. A szójabab zárókészlete globális szinten elérheti a 62,6 millió tonnát a folyó gazdasági évben, ami a márciusi prognózisnál 2,4 millió tonnával több, míg az előző szezonét 7,5 millió tonnával múlja felül.

Paraguay szójababtermése 8,35 millió tonna körülr várható a 2012/2013. gazdasági évben, szemben a múlt évi 4,35 millió tonnával. A közel 92 százalékos növekedés a termőterület 7 százalékos bővülésével és a hozam 79 százalékos javulásával magyarázható. Az idei 2,78 tonna/hektárra becsült hozamot rekordként jegyzik az országban, ami a termesztéstechnológia fejlődésének és a kedvező időjárási feltételeknek tulajdonítható. Uruguayban szintén a terület és a hozam növekedésének eredménye a múlt évit 270 ezer tonnával meghaladó 3 millió tonnára becsült szójababtermés.

A *Safras e Mercado* tanácsadó cég jelentése szerint a brazil gazdák április 12-ig a szójabab területének 82 százalékán (április 5.: 76 százalék, 2012. április: 85 százalék) végeztek az aratással. A brazil kormány nemzeti gabonaügynöksége (*CONAB*) – az alacsonyabb hozamokkal indokolva – a márciusi előrejelzéséhez képest (82,1 millió tonna) 81,9 millió tonnára mérsékelte az ország idei szójababtermését.

A Buenos Aires Gabonatőzsde adatai alapján Argentínában a szójabab termőterületének 24 százalékáról takarították be a növényt április 11-ig, ami egy hét alatt 14,8 százalékpontos emelkedést jelent.

A chicagói árutőzsdén (*CME/CBOT*) az április 5-ei mélypontot (500 USD/tonna) követően az USA élénk külpiaci forgalma miatt 525 USD/tonnára emelkedett április 19-éig a szójabab fronthavi jegyzése.

Az *USDA* a repcemag 2012/2013. gazdasági évi globális termését a márciusi előrejelzéséhez képest 300 ezerrel 60,9 millió tonnára növelte áprilisban. Ez meg-

közelíti az előző szezon kibocsátását (61 millió tonna). A változtatást az Európai Unió – azon belül Magyarország, Lettország, Litvánia és Észtország – termelésének pozitív irányú korrekciója indokolta. Magyarországon, az AKI Statisztikai Osztályának adatgyűjtése szerint 2013. április 15-ig a belvív mindössze 1761 hektáron pusztította ki az őszi káposztarepcét, míg a múlt évben a fagyok és az aszály miatt közel 100 ezer hektáron kellett kitércsázni a növényt.

Az elemzők a világ napraforgómag-termelését is lefelé korrigálták: 150 ezerrel 36,35 millió tonnára, ami a korábbinál nagyobbra jelzett kínai terméssel magyarázható. Az *APK-Inform* adatai szerint Ukrajna, a világ elsőszámú napraforgóolaj-exportőre a folyó gazdasági év elejétől 2013. április 1-jéig 2 millió tonna olajat exportált. Ugyanebben az időszakban az ország 2,4 millió tonna napraforgóolajat állított elő. Ukrajna központi statisztikai hivatalának adatai azt mutatják, hogy 2013 első negyedévében a napraforgóolaj-termelés 0,4 százalékkal 962 ezer tonnára mérséklődött az előző év azonos időszakához viszonyítva. Hasonlóan, a napraforgóolaj előállításának csökkenéséről tájékoztatott az orosz központi statisztikai hivatal Oroszország vonatkozásában is: a 2013. január-március között kibocsátott 811 ezer tonna olaj 15,6 százalékkal marad el 2012. első negyedévének eredményétől.

A NÉBIH adatai alapján Magyarországon április 22-ig 151,5 ezer hektáron vetettek napraforgót, az előirányzott terület 26 százalékán, míg tavaly ugyanekkor a terület 85 százalékán végeztek a munkálatokkal.

A párizsi árutőzsdén (*MATIF*) a repcemag fronthavi jegyzése – követve a szójabab tőzsdei árváltozását – 3 héttel korábbi szintre, 479,5 euró/tonnára emelkedett április 19-én. A Budapesti Értéktőzsde (BÉT) árupiaci szekciójában a repcemag augusztusi lejáratra vonatkozó ára március vége óta nem mozdult el a 130 ezer forint/tonna szintről. A napraforgómag májusi jegyzése március eleje óta 141 ezer forint/tonna, míg az újtermésű magra 125 ezer forint körül lehet ügyletet kötni.

Az AKI PÁIR adatai szerint a napraforgómag termelői ára 142 ezer forint körül alakult tonnánként 2013. április második hetében, ez 20 százalékkal magasabb árat jelent 2012 azonos időszakához képest.

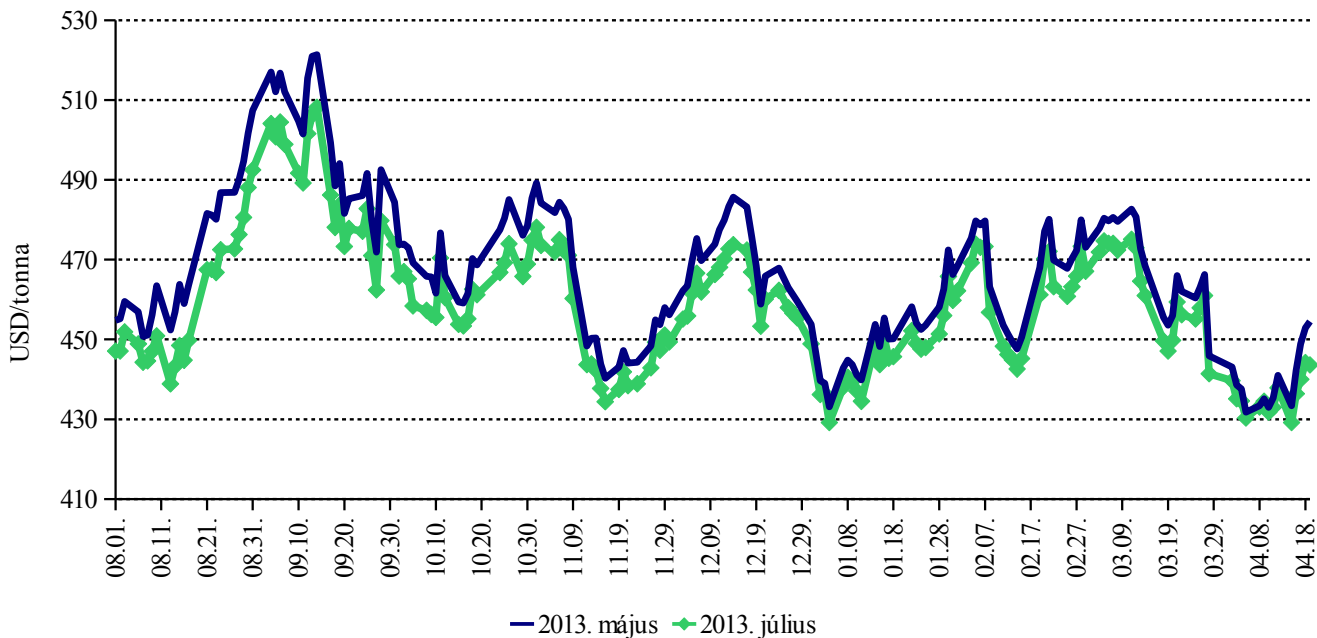
Az olajos magvak és származékainak jegyzése

7. ábra: A szójabab különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

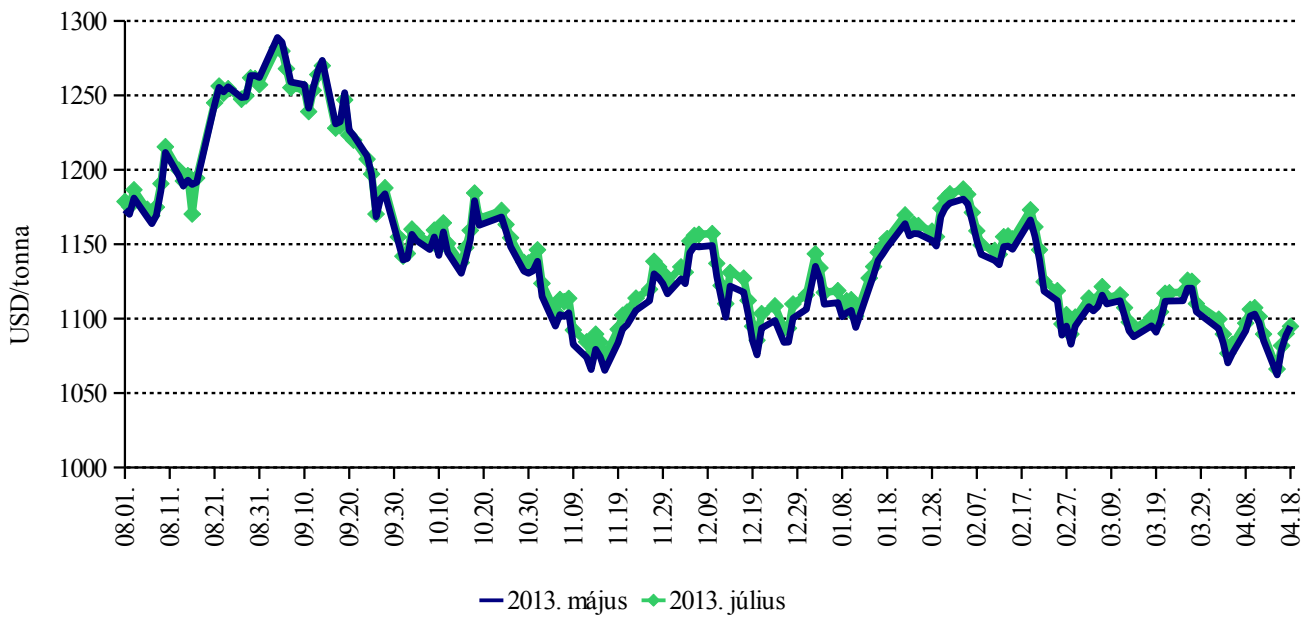
Forrás: CME Group – Chicago Board of Trade

8. ábra: A szójadara különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

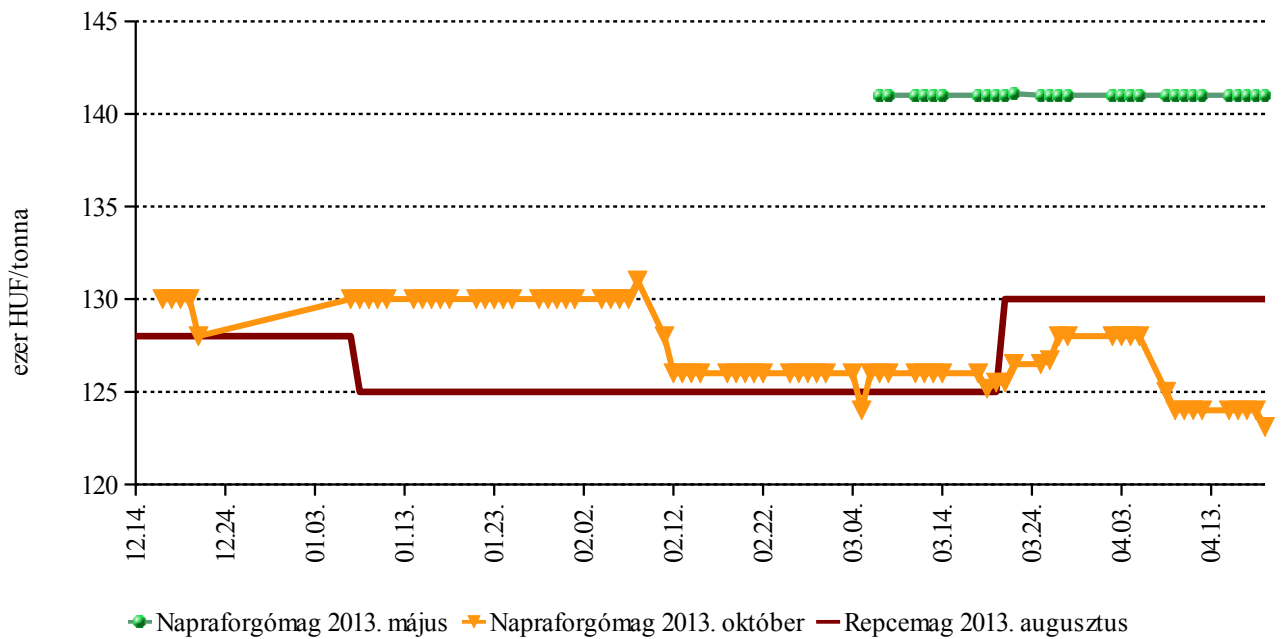
Forrás: CME Group – Chicago Board of Trade

9. ábra: A szójaolaj különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: CME Group – Chicago Board of Trade

10. ábra: A napraforgó- és a repcemag különböző határidőre szóló jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén

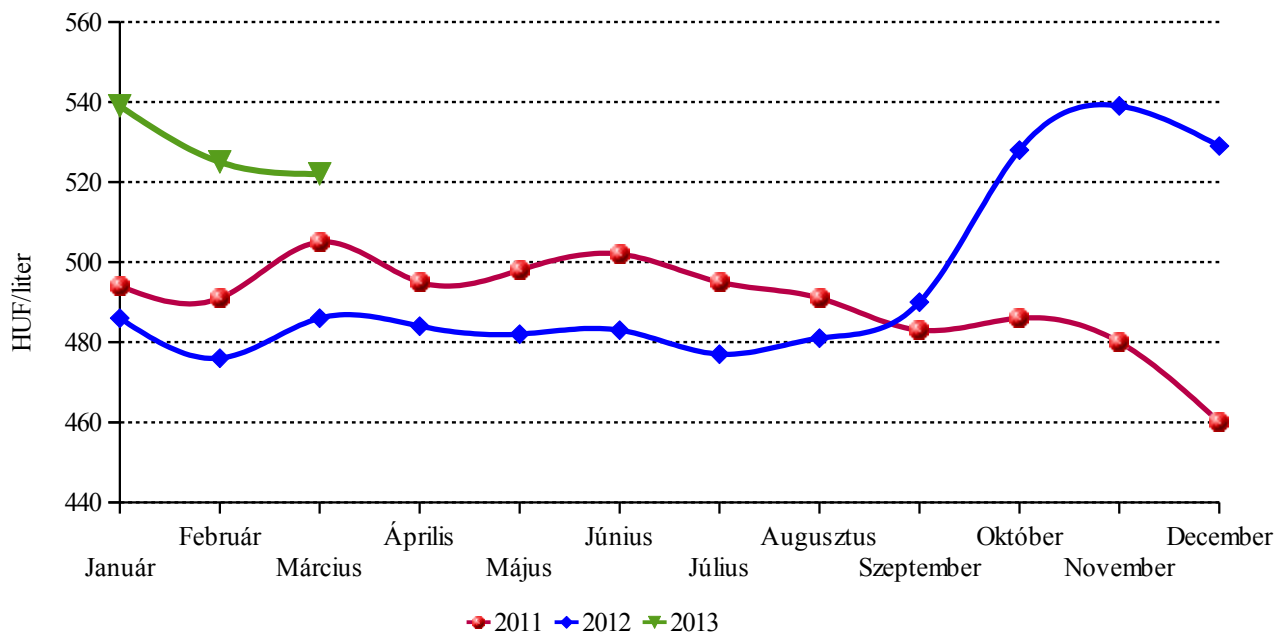
Forrás: BÉT

10. táblázat: A fontosabb hazai olajos magvak termelői-, a belőlük készült termékek feldolgozói értékesítési átlagára

Megnevezés	Mérték- egység	2012. 15. hét	2013. 14. hét	2013. 15. hét	2013. 15. hét/ 2012. 15. hét százalék	2013. 15. hét/ 2013. 14. hét százalék
Ipari napraforgómag	tonna	8 416	3 733	4 049	48	108
	HUF/tonna	118 363	142 246	142 194	120	100
Repcemag	tonna	1 800	-	-	-	-
	HUF/tonna	145 356	-	-	-	-
Nyers napraforgóolaj	tonna	660	98	-	-	-
	HUF/tonna	299 980	281 600	-	-	-
Napraforgódara	tonna	3 086	-	-	-	-
	HUF/tonna	40 278	-	-	-	-
Nyers repceolaj	tonna	-	-	-	-	-
	HUF/tonna	-	-	-	-	-
Repcedara	tonna	1 598	-	-	-	-
	HUF/tonna	54 458	-	-	-	-

Forrás: AKI PÁIR

11. ábra: A napraforgóolaj fogyasztói ára

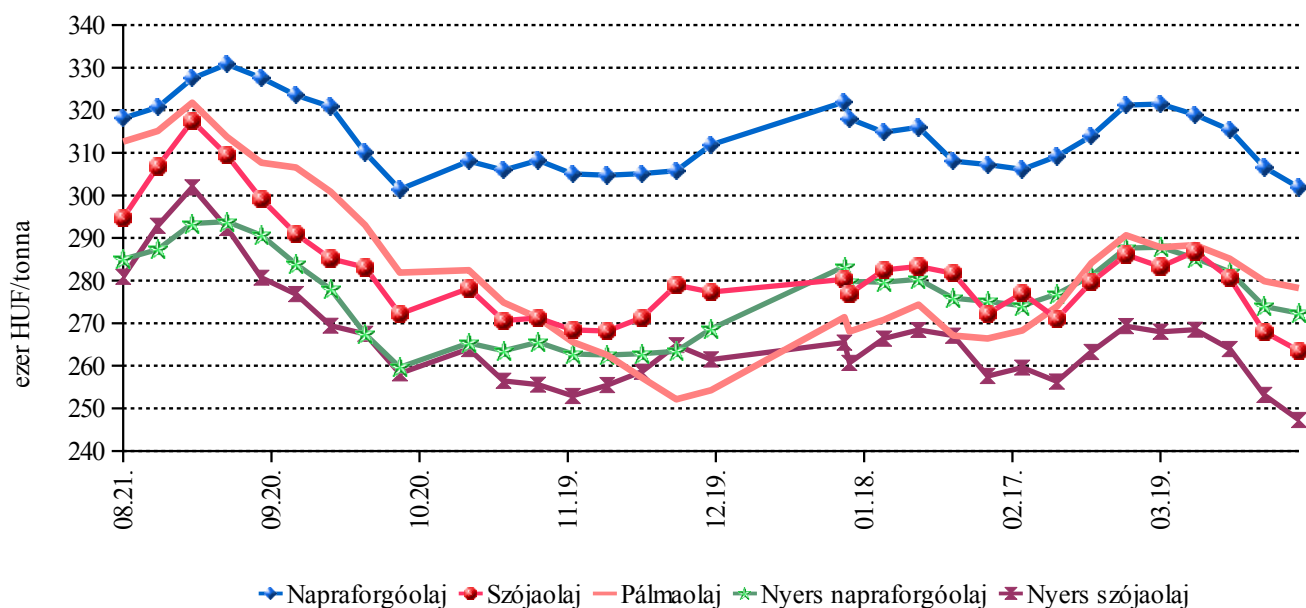
Forrás: KSH

11. táblázat: A növényolajok és származékainak jegyzése Európában

Termék	Ország	Időpont	EUR/tonna	HUF/tonna
Napraforgóolaj (nyers)		2013-04-02	933	282 091
		2013-04-09	923	273 936
		2013-04-16	923	272 368
Napraforgóolaj (finomított)	Olaszország	2013-04-02	1 043	315 367
		2013-04-09	1 033	306 601
		2013-04-16	1 023	301 893
Szójaolaj (nyers)		2013-04-02	873	263 940
		2013-04-09	853	253 150
		2013-04-16	838	247 272
Szójaolaj (finomított)		2013-04-02	928	280 578
		2013-04-09	903	267 997
		2013-04-16	893	263 511
Napraforgódara	Ausztria	2013-04-02	-	-
		2013-04-09	-	-
		2013-04-16	-	-
Repedara		2013-04-02	303	91 509
		2013-04-09	303	89 827
		2013-04-16	308	91 909

Forrás: Associazione Granaria di Milano, BPLW

12. ábra: A növényi olajok jegyzése a milánói árutőzsdén

Forrás: Borsa di Milano

Nemzetközi piaci információk

Határidős piacok (2013. április 19.)

12. táblázat: **Repce**

Szállítási határidő	MATIF, Párizs	
	EUR/tonna	HUF/tonna
2013. május	480	143 392
2013. augusztus	437	130 465
2013. november	429	128 149
2014. február	429	128 149
2014. május	428	127 850
2014. augusztus	409	122 246

Forrás: MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers

13. táblázat: **Szójabab**

Szállítási határidő	CME/CBOT, Chicago	
	USD/tonna	HUF/tonna
2013. május	525	119 793
2013. július	508	115 952
2013. augusztus	488	111 423
2013. szeptember	462	105 534
2013. november	446	101 743
2014. január	449	102 381

Forrás: CME Group – Chicago Board of Trade

14. táblázat: **Szójadara**

Szállítási határidő	CME/CBOT, Chicago	
	USD/tonna	HUF/tonna
2013. május	454	103 724
2013. július	444	101 234
2013. augusztus	420	95 826
2013. szeptember	394	89 891
2013. október	374	85 338
2013. december	372	84 835

Forrás: CME Group – Chicago Board of Trade

BIOÜZEMANYAG MELLÉKLET

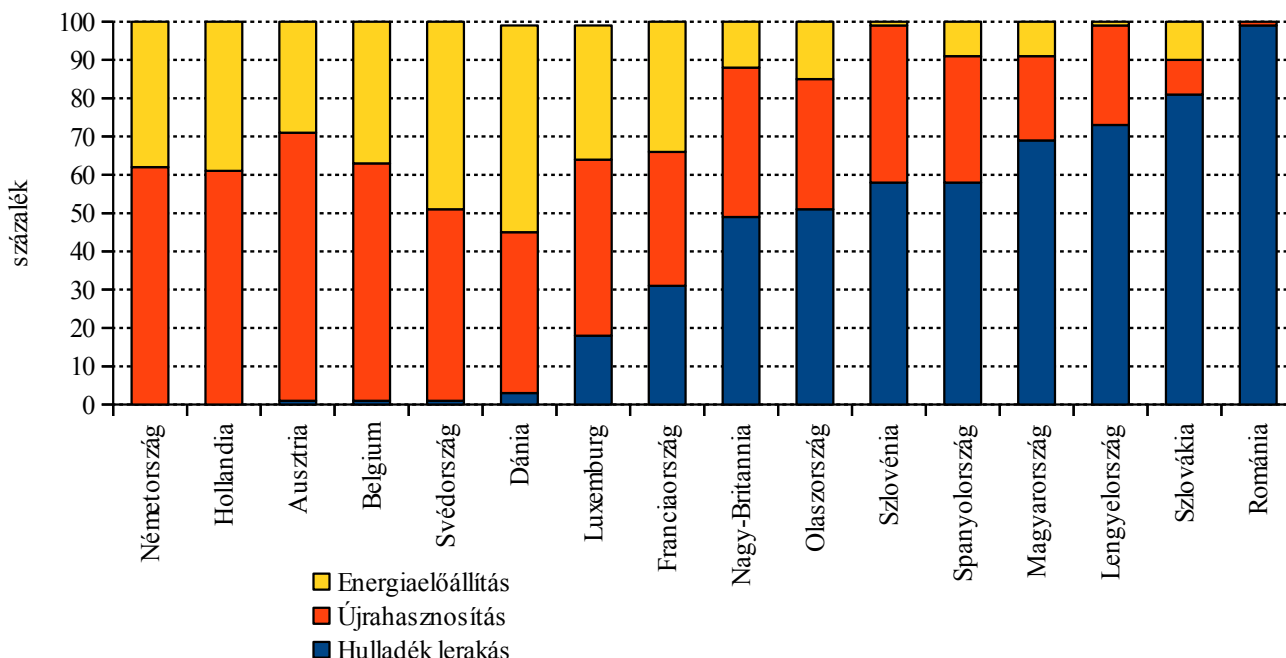
Az Európai Parlament és Tanács 2008/98/EK irányelve (2008. november 19.) a hulladék fogalmát a következőképpen határozza meg: „A hulladék olyan anyag vagy tárgy, amelytől birtokosa megválnak, megválni szándékozik vagy megválni köteles”. A hulladékot mindig az ember hozza létre termeléssel, vagy fogyasztással, a természet sohasem hoz létre semmi olyat, amelyet a biológiai körforgásban ne tudna elbontani. A hulladék a keletkezés helyén felesleges, közvetve vagy közvetlenül veszélyezteti a környezetet és magát az embert. A hulladék fogalmától el kell különíteni a melléktermék fogalmát, ami olyan anyag vagy tárgy, aminek további felhasználása biztosított vagy közvetlenül felhasználható.

Az *EUROSTAT* közlése szerint az Európai Unióban 2011-ben 2 569 millió tonna hulladék képződött, amelynek megoszlása a következő: mezőgazdasági 40 millió tonna, ipari 1 007 millió tonna, energiaipari 85 millió tonna, egyéb gazdasági tevékenységből származó 1 217 millió tonna, háztartási hulladék 221 millió tonna, ve-

szélyes hulladék 94 millió tonna. Az Európai Unióban az egy főre jutó átlagos kommunális hulladék mennyisége meghaladja az 502 kg-ot, legtöbb Cipruson (760 kg), Luxemburgban (678 kg) és Dániában (673 kg), legkevesebb Észtországban (311 kg), Lengyelországban (315 kg) és Csehországban (317 kg).

A 2008/98/EK hulladékokról szóló irányelv 4. cikkelye alapján a hulladék hierarchiában a következő prioritási sorrendet kell alkalmazni: a) megelőzés; b) újrahasználatra való előkészítés; c) újrafeldolgozás; d) egyéb hasznosítás, például energetikai hasznosítás; valamint e) ártalmatlanítás. Az Európai Unióban az alapvető cél a hulladék mennyiségének visszaszorítása. Az újrafeldolgozás és az energetikai célú felhasználás során a társadalom számára újra hasznosíthatóvá válik a hulladék. Egyre több Unió tagállam alkalmazza is ezeket a lehetőségeket. Németországban, Svédországban, Hollandiában, Ausztriában, Dániában és Belgiumban már nem vagy csak elenyésző mennyiségben történik hulladéklerakás.

13. ábra: A hulladékkezelések megoszlása az EU néhány tagállamában (2011)

Forrás: CEWEP

15. táblázat: A legjelentősebb „hulladékból energiát” (WtE) cégek az Európai Unióban

Cégnév	Ország	Kapacitás (ezer tonna)	Üzemek száma	Elektromos áram termelés (GWh)
Veolia Proprete	Franciaország	5231	92	7400
Novergie	Franciaország	4027	40	2416
Tiru	Franciaország	4300	18	3740
Remondis	Németország	6664	10	3998
E.ON Energy from Waste	Németország	4382	18	1701
Amsterdam	Hollandia	1400	2	1000
Gruppo Hera	Olaszország	923	7	554
Viridor Waste Management	Nagy-Britannia	410	2	246

Forrás: Renewable municipal waste barometer

Azt az energiát nevezzük hulladékból nyert energiának, amit a hulladék fűtőanyagként vagy más módon történő felhasználásakor a környezetvédelmi előírások betartása mellett nyernek. A megújuló energiatámogatásáról szóló 2009/28/EK irányelv (2009. április 23.) a biomassza fogalmába beleérti a biológiailag lebontható maradékanyagokat, valamint az ipari és települési hulladékokat is. Az elmúlt évtizedben a „hulladékból energiát” (WtE = waste to energy) üzemek száma gyors ütemben növekedett. A CEWEP (Confederation of European Waste to Energy Plants) közlése szerint jelenleg az Európai Unió 27 tagországából 18-ban összesen 455 WtE üzem működik. Feltételezhető azonban, hogy nem minden üzem működött az elmúlt években teljes kihasználtsággal, ezért a becslések szerint 2010-ben 45 millió tonna/év hulladék került WtE üzembe. Az üzemek 2012-ben 76 millió tonna hulladék befogadására voltak alkalmasak, míg 2016-ban várhatóan 85 millió tonnára bővülnek a kapacitások.

Az Európai Unió összes WtE üzeme 2,6 százalékkal több, azaz 8,2 millió tonna olajgyejenértékű hőt, illetve 18,2 TWH villamos energiát állított elő 2011-ben 2010-hez viszonyítva. A kommunális hulladékégetők által termelt energia kiváltja a más erőművekben felhasznált energiát. Az Európai Unió célja 2020-ra a teljes energiaszükséglet 20 százalékának megújuló energiából történő biztosítása, aminek teljesítéséhez a hulladékokból előállított energia is hozzájárulhat. Magyarország azt vállalta, hogy teljes energiaszükségletének 13,6 százalékát megújuló energiából biztosítja. A Megújuló Energia Hasznosítási Cselekvési Tervben a támogatandó célok között szerepel a hulladék alapanyaggal működő pirogáz mikro erőművek villamos és hőenergia termelésének megvalósítása.

Az Euroobserver becslései alapján 2020-ban, a 20 százalékos megújuló energia mennyiségének körülbelül 5 százalékát fogják tudni biztosítani a WtE üzemek, ami 196 TWH energia előállítását jelenti. A cél a hatékonyság növelése ennek érdekében az új üzemek általában már kogenerációs üzemként működnek. A már működő és 2009. január 1. előtt engedélyezett települési hulladékégetők esetében az előírt hatékonyság legalább 60 százalék, míg a 2008. december 31. után engedélyezett létesítményeknél 65 százalék. A célokat csak a hatékonyság növelésével lehet elérni.

Az EU WtE üzemeinek 63 százaléka Németországban, Franciaországban és Olaszországban van, de az egy főre jutó előállított energiamennyiség alapján Dánia, Luxemburg és Svédország áll az élen. Hollandiában növelték a legjelentősebb mértékben (+9,4 százalék) a kapacitásokat (2011: 894,1 ktoe; 2010: 817 ktoe). Az országban olyan gyors ütemben épültek az üzemek, hogy a kihasználtság biztosításához Nagy-Britanniából és Olaszországból kellett importálni a hulladékot. Ez azonban csak egy átmeneti helyzet lehet, mivel e két országban is folyamatosan bővítik a kapacitásokat. A hollandiai Van Gansewinkel Groep cégnek alapanyaghiány miatt be kellett zárnia üzemét. Nagy-Britanniában egy 256 ezer tonna hulladék feldolgozására alkalmas üzem épül, amely 20,5 MW elektromos áramot termel majd, és 30 ezer háztartást lát el árammal. Európa legnagyobb WtE üzeme is Nagy-Britanniában épül, 2013-tól – az első építési szakasz lezáródása után – 275 ezer tonna háztartási hulladékot dolgoz majd fel, és 2015-ben még további bővítés várható. Svédország is élen jár a kommunális hulladék energia célú hasznosításában, habár az elmúlt évben csökkent az előállított mennyiség. Ennek oka, hogy a hulladék mennyisége kevesebb és több került új-

rahasznosításra. Svédországban harminc hulladékégető állít elő kommunális hulladékból energiát. A svéd WtE üzemek hatékonysága a legjobb, vagyis itt nyernek egy adott mennyiségű hulladékból a legtöbb energiát. Hollandiához hasonlóan Svédországban is olyan gyors ütemben nőtt az üzemek száma, hogy azok kihasználtságának biztosításához szintén importra van szükség. Az import a kelet-európai országokból és a balti államokból érkezik, ezek az országok még nem rendelkeznek elegendő WtE kapacitással. Norvégia fizet Svédországnak, azért, hogy a Norvégiában keletkezett hulladékot megsemmisítse. Svédország 714 ktoe energiát állít elő a WtE üzemekben, 810 ezer lakást fűtenek és 250 ezret elektromos árammal látnak el.

A CEWEP szakértőinek véleménye szerint ebben az évtizedben elsősorban azokban az országokban bővíthetnek a kapacitások, amelyekben még sok hulladék kerül a lerakóba, ebből következően ott nő majd az energiatermelés. Ez a folyamat elsősorban Közép-Európára, Olaszországra és Nagy-Britanniára lesz jellemző. A CEWEP szakértői szerint 48 új égetőmű megépítése várható 2020-ig és az Európai Uniónak összesen 94 millió tonna hulladék feldolgozására alkalmas kapacitása lesz.

A tagállamokban összességében kevesebb volt a hulladék mennyisége 2012-ben, mint 2011-ben, ez egyrészt a gazdasági válsággal hozható kapcsolatba (a termelés és a felhasználás is csökkent), másrészt a hulladékhierarchiában ez elsődleges cél a csökkentés. Több tagállam, pl. Németország az újrahasznosítás fontosságát helyezi előtérbe, mivel véleményük szerint kisebb az energia-szükséglete az újrahasznosításnak, mint amennyi energiát a hulladékból ki lehet nyerni. Svédország, Dánia ugyanakkor az energiatermelésre helyezi a hangsúlyt. Azokban az országokban, ahol sikeres a hulladékégetés megelőzése és csak elenyésző mértékben kerül lerakásra hulladék, mert újrafelhasználják, vagy energiát termelnek belőle, jelentős növekedés az energiatermelésben nem várható.

Kedvezőtlenül hat a WtE üzemek jövedelmezőségére, hogy egyes országokban túlzottan gyors ütemben nőnek a kapacitások (Svédország, Hollandia). Pénzügyi kockázatot jelent, ha az üzemek kihasználtságát a helyben képződött hulladékkal nem tudják biztosítani. A hul-

ladékimport magas szállítási költségekkel jár és környezetszennyező hatású, szemben áll a 2008/98/EK 16. cikkelyben megfogalmazott „önellátás és közelség elvével”. Hollandia és Svédország után Nagy-Britannia fejlesztéseit is túlzónak találják a szakértők. A németországi Környezeti Minisztérium tanulmánya alapján 2020-ra Németországban is hasonló helyzet alakulhat ki.

A „hulladékból energiát” célok elérését a „hulladékból hajtóanyag” (*Plastic to Fuel = PtF*) ágazat fejlődése is segítheti. Nagy-Britannia észak-keleti részén, *Seal Sandsben* megépült az első olyan üzem, ahol kommunális hulladékból bioetanolt állítanak elő. Ez az üzem a tervek szerint az összes 2020-ra előírt kötelező 10 százalékos biohajtóanyag bekeverésének 1 százalékát termeli majd meg. Magyarországon is kidolgoztak egy technológiát, amelyben kommunális hulladékból gépjárművek meghajtására alkalmas metanolt tudnak előállítani. Finnországban biológiailag lebontható hulladékból az *Stl* cég állít elő bioetanolt. Németországban, *Ennigerlohan* indult be „*Dieselwest*” néven egy bemutatóüzem, amely hulladékból évente 7000 liter hajtóanyag előállítására alkalmas. A PtF üzemek gyors terjedését az alacsony jövedelmezőségük egyelőre korlátozza. A technológia vizsgálata, fejlesztése folyamatban van.

Nemcsak Európában, hanem az egész világon folynak a kutatások és technológiai fejlesztések. Az ausztráliai *Osmotech* vállalat már évek óta kifejlesztett egy olyan technológiát, amellyel műanyagból biodízelt állít elő. Egy kilogramm műanyag hulladékból 0,95 kilogramm biodízelt termelhető. E technológia alkalmazásával Japánban már működnek üzemek, valamint Spanyolország és Nagy-Britannia is érdeklődik iránta. Kanadában a *Plastic2Oil* cég rendelkezik műanyagból biodízelt előállítására alkalmas technológiával, amivel az üzemét működteti. Az éves kapacitás kihasználásához 22 tonna üres műanyag flakonra van szüksége. A cég további üzemek építését is tervezi. Megjegyzendő, hogy a kommunális hulladék 15-20 százaléka műanyag. Indiában, *Dhankawadiban* is működik már PtE üzem, amely évente 9 tonna műanyagból 5400 liter hajtóanyagot állít elő.

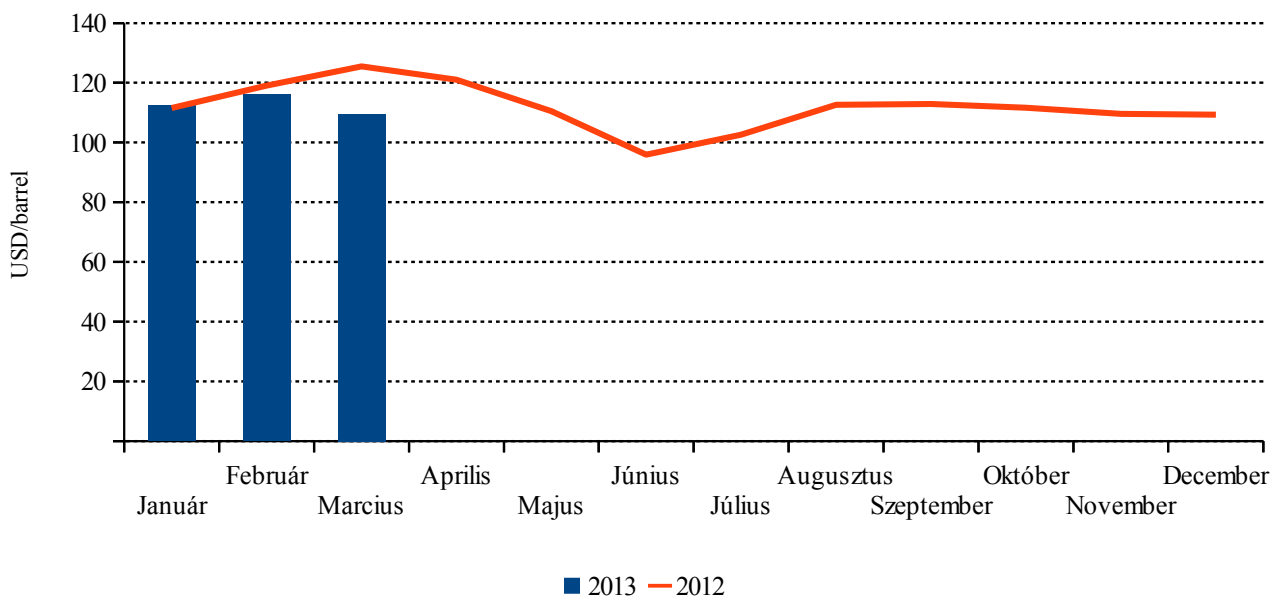
Agrárpolitikai Hírek

- Az Európai Unió az Indonéziából érkező biodízellel szemben regisztrációs kötelezettséget vezetett be, az

intézkedés nyertese Malajzia, mivel a malajziai termékek előtt megnyílt az uniós piac.

- Az indonéz kormány bejelentette, hogy a nyers pálmaolaj árának exportadóját 10,5 százalékra emeli.

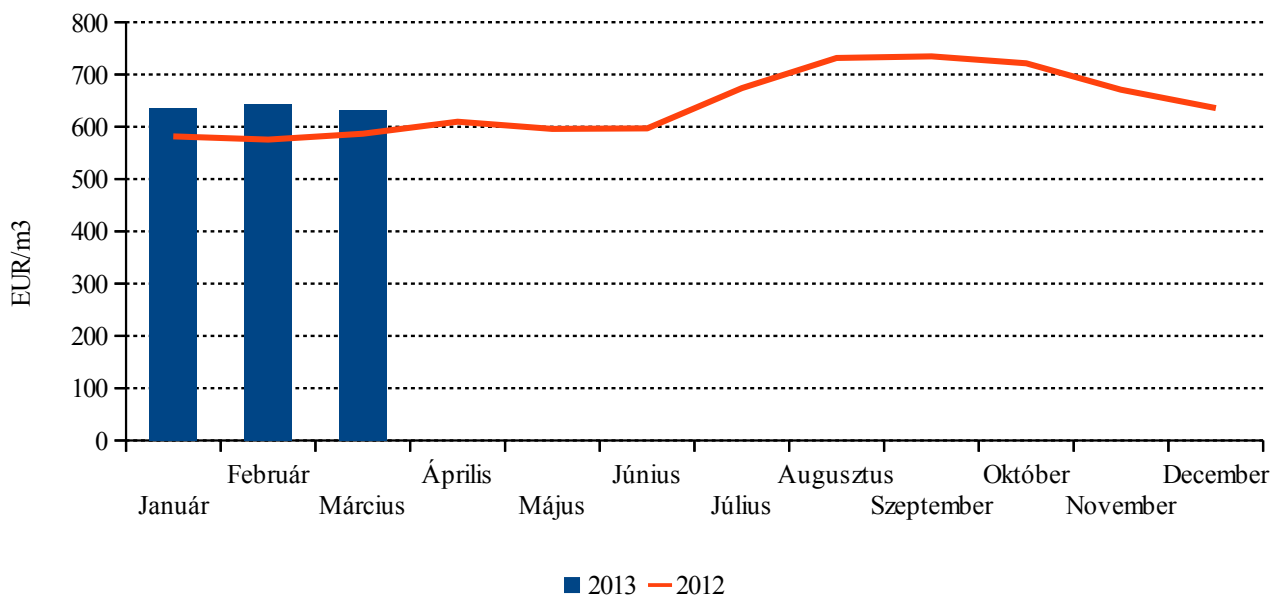
14. ábra: Az ásványolaj ára

Megjegyzés: IPE Brent ásványolaj jegyzése a londoni árutőzsdén.

Forrás: HGCA

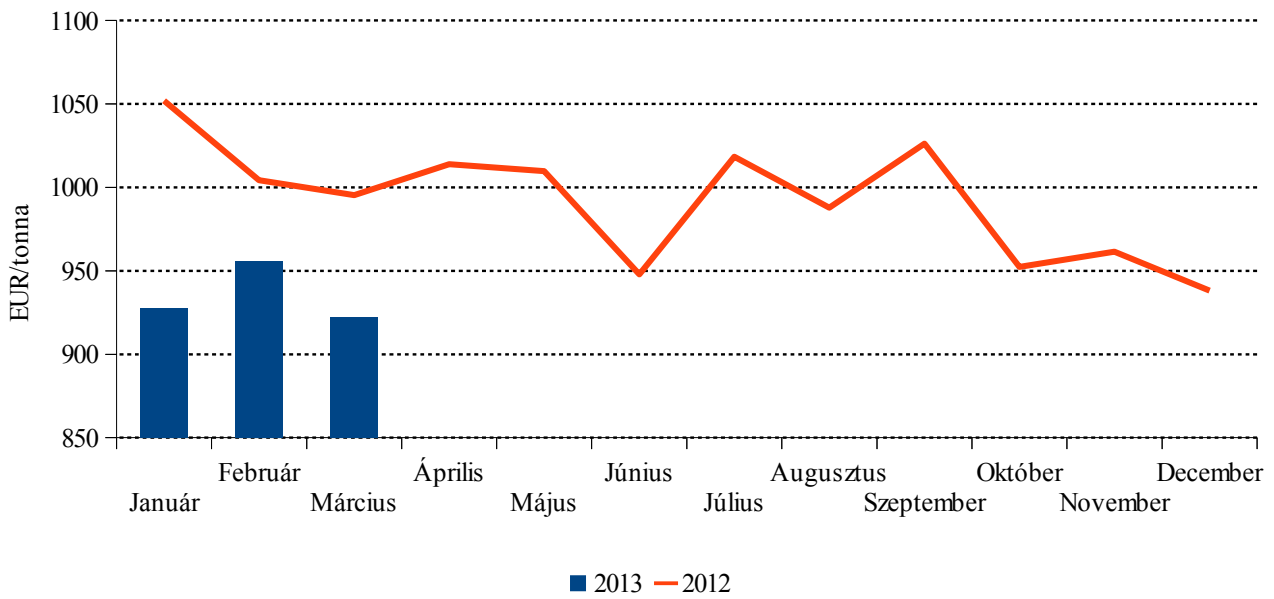
15. ábra: A bioetanol ára

Megjegyzés: 92-96 százalékos alkoholtartalom, nyugat-európai kikötők FOB T2.

Forrás: F.O. Licht

16. ábra: A repceolaj-metilészter ára

Megjegyzés. A nyugat európai kikötőkben FOB (Free on Board), az EN 14214 szabványnak megfelelő, dermedéspont: > -10 °C
 Forrás: F.O. Licht

